

se na državne podpore več ne zanaša; treba je, da si za svojo svobodo in neodvisnost skrbi. Svobodna pa zamore kat. cerkev le biti, ako nje vidni poglavar, rimski papež ni jedni posvetni vladi podložen ni, nego ima svojo lastno državo, v kateri ga nijedna druga posvetna oblast v spolnovanju njegove visoke službe motiti ne more in ne sme. Tako je bilo od starodavnih časov do sedaj. Ali od 20. septembra tekočega leta je to naenkrat drugače postalo. Močna armada italijanske države je prav po roparsko napadla papeževo deželo in sveto mesto Rim, ter si je italijanski kralj lastnino svetega Očeta, ki je prav za prav lastnina vseh katoličanov, samovoljno prilastil. Od tega dne ni več glavar sv. cerkve neodvisen in svoboden, nego je pod oblastjo italijan. kralja.

Kar nas avstrijske katoličane še posebno pri srcu peče, je to, da naš minister vnanjih oprav čisto nič storil ni, da bi se bila ta velika krivica odvrnila. Ko bi bil minister vnanjih oprav katoliške vere, bi morebiti bil spoznal, da papež pod oblastjo tega kralja ne zamore več svoje svete službe katoliški cerkvi v prid tako opravljati, kakor če je sam svoj gospod in vladar. Ako minister vnanjih zadev kot nekotoličan tega prav sprevideti ni mogel, bi vendar kot avstrijski minister lahko bil spoznal, da utegnejo nasledki papeževega posiljenja tudi za Avstrijo nevarni postati. Proti laškemu kraljestvu namreč živi ob avstrijskih mejah mnogo Italijanov, še več pa poitalijančenih Slovencev. Kakor so se tedaj Italijanom sline cedile po papeževi deželi in mestu Rimu, kder italijanski rojaki živé, tako utegnejo Italijani sčasoma tudi po onih avstrijskih krajinah poželjevati, češ, da morajo tudi one italijanske biti, ker tamošnji prebivalci laško govoré.

Slednjič imajo avstrijski narodi, ki so po večem katoličani, brez ugovora pravico tirjati, da naša vlada povsod, bodi si doma ali proti vnanjim državam tako pot hodi, da smo katoličani zadovoljni, ne pa užaljeni, kakor se je ravno zdaj zgodilo, ko vidimo, da je državni kancelar Beust svetega Očeta na cedilu pustil.

Gledé na vse to povzdigne danas naše katoliško politično društvo svoj glas, ter protestuje soper krivično, vso mednarodno pravico zaleče obropanje sv. Očeta, kterege je italijanska armada na povelje tamošnje vlade napadla in mu nja deželo z rimskim mestom vred posilama vzela. —

Ob enem iz vsega srca obžalujemo, da je naš minister vnanjih oprav pri tem posiljenju molčal, ter ni skušal krivice odvrniti.

Ko pa obžalujemo to malomarnost, ki se pač ne strinja z dolžnostmi katoliške države, kakoršna je avstrijska država, ne moremo zamolčati, da je — po našem trdnem prepričanju — poglaviti vzrok temu vedenju ministerstva vnanjih oprav ravno dualizem, ki nam je stvaril državni zbor, v katerem so Nemci do sedaj večino imeli, in delali, kar so hoteli. Ker temu ne le Čehi, nego tudi Slovenci, Tirolci in drugi nasprotujejo, ter zahtevajo deželni zborom večje pravice, česar pa po desetletnem poganjanju še niso mogli doseči: peša v tem neprestanem boju navdušenje za državo, v kateri se ne meri ednaka pravica vsem deželam in narodom, to pa slednjič tudi vlado moti in overa, da ne more ne doma, ne na zunaj vspešno delati.

Katoliško politično društvo vidi tedaj edini pravi pomoček za obstanek in ojačanje Avstrije le v tem, da se vlada z vsemi deželami in narodi lepo pogodi; upamo pa tudi, da bo vlada gledé krivice, ki se je na kvar sveti cerkvi papežu storila, od italijanske vlade vsaj zdatnega poročila zahtevala, da se — dokler Bog stvari drugače ne obrne, — papežu popolna svoboda pri vladanju sv. cerkve pustila bo.

Iz Maribora. (Zboljšanje učiteljskega stanu.) V Mariboru zdaj obhaja 17 učiteljev svoje šolske počitnice v kasarni s tim, da mora hoditi vsak dan eksercitat. Neki teh učiteljev, katerim se je zdelo, da se nekoliko prenespodobno v kasarni in na vojišču ž njimi ravná, so se zbog tega pri svojem komandantu pritožili. Ali nasledek te pritožbe je bil, da so učitelji morali sekrete v kasarni snažiti!

Nauk, ki iz tega sledi, je ta-le: V cerkvi streči, se za učitelja ne spodobi, v kasarni sekrete snažiti pa se spodobi. Svet se ali meša, ali pa je to morebiti tisti velik napredek nove ere, o katerem se zmirom govori, da mora priti.

Od sv. Marka niže Ptuja. Pretekli teden se je dvakrat velika nesreča zgodila na Dravi, ker ste dve šajki obloženi s sadjem in ena pleta desk po nesreči plavičarjem

ušle pod mlin in se raztrgale. Škoda je velika, kakor se pravi, okoli 2 jezeri gold. — Minolo je že nad 20 let, kar se je pri nas Drava jezila, v tem času pa je začela Drava trgati proti cerkvi (ki je le 5 minut od nje), in odnaša najboljšo zemljo, in zapušča samo prod. Tako se godi velika škoda tukajšnjim kmetom, in plavičarje večkrat zadene nesreča, naj bi tedaj skoraj (ne pa, kdar bi zadnji prišel iz Gradca) na deželne stroške dereči Dravi odkazal se pravi pot — kakor nas zdaj le z besedami, ne pa v djanju tolažijo.

Presvitli cesar Ferdinand so za stavljenje nove cerkve milostljivo podarili 400 gold. Ker so letos pri nas večidel vsi pridelki slabi, in je toča dosti pokončala, je omenjen lep dar velika podpora farmanom, česar se v pobožnih molitvah hočejo hvaležno spominjati. Zato Bog povrni jezerekrat lepi dar na tem in unem svetu!

Iz Središča. Vsak človek ljubi ponočni mir, posebno pa tisti, kateri celi dan težko delati mora, hoče svoje oslajljene ude z močnim počitkom vsaj nekoliko okrepčati. Hočem ti tedaj dragi „Slov. Gospodar“ poročiti, kako se ta ljubi mir Središčanom od fantalinov bližnjih vasi kali. Ti hudobneži se klatijo po noči po ulicah, pobijajo okna, ter razsajajo od večera do jutra, da ljudje počivati ne morejo. Dostikrat so se že straže razpostavile, katerim se je posrečilo nekatere tih nočnih ptičev ujeti. Akoravno so ti ostro kaznovani bili, tak vendar to razsajanje za vselej ni nehalo, ampak le za kratek čas. Le nekoliko tednov je preteklo in strašnejše še so rogoviliti začeli kot poprej. Ubogim ljudem kateri celo leto težko delajo, da si prislužijo živež, so podrli po noči hleve, ter svinčeti tako potokli, da so na hitrem poginili. Celo ljudje niso po noči varni pred njimi. Ako kdo tem hudobnikom v roke pride, ga tako potolčejo, da več stati ne more. In kaj je temu vzrok? Slaba odreja otrok in prepuhle postave, ktere obtožencu večo pravico dajejo kakor tožniku. In kdo je temu kriv, da so take postave? Poslanci so krivi! Zopet imate dragi bralci nov dokaz, kako pazljivi moramo pri volitvi poslancev biti.*)

Sinko Janko.

Iz Postojne, 6. oktobra predpoldne po 10. uri je iz neznanega načina izšel ogenj v tako zvanem starem Majlandu (kraj trga) in v kratkem so pogorela 25 gospodarjem vsa pobištva. Vse hiše so takorekoč stale na enkrat v plamenu, kterege je silni veter gnal od strehe do strebe. Zgorelo je popolnoma vse, ker gasiti ni bilo mogoče zaradi pomanjkanja vode in neprilicne lege onega kraja. Škoda je velika, ker so bili že skoraj vsi letošnji pridelki pospravljeni.

Politični ogled.

Njih Veličanstvo cesar je v posebnem pismu odločil, da se morajo v Česki neposredne volitve v državni zbor razpisati, in sicer se bode volilo 3. novembra v kmetičkih občinah, 5. novembra v mestih in 8. novembra v velikem posestvu. Vsled drugega cesarskega pisma je odložen državni zbor do 7. novembra.

Njih Veličanstvo cesar je imenoval grofa Sig-munda Thun-Hohensteina za deželnega poglavarja v Moravski. Grof S. Thun-Hohenstein spada h ustavoverni stranki. — Dalje je odpuščen iz službe F. M. L. Möring, namestnik v Trstu in Primorju, zaradi bolehnosti.

Deželni zbor česki je sprejel enoglasno drugo adreso do cesarja. Nemci so namreč pred glasovanjem odšli, ker se je zavrgel njih nasvet, kterege je storil Herbst, da se naj brez adrese voli v državni zbor. Vladni zastopnik je govoril dolgo in prigovarjal Čeha skoraj prosé, naj grejo v državni zbor, to vendar vse ni nič pomagalo, Čehi so vsi stali kot skala in glasovali samo za adreso. Ko je bilo glasovanje končano, je deželni maršal oznanil, da je deželni zbor na nedoločen čas odpuščen, in da se bode še le tedaj zopet sklical, kader bode to cesar posebno zaukazal.

Ustavoverneži so tedaj dosegli vse, kar so želeli, česki zbor je odložen in neposredne volitve so razpisane, zdaj jim ostanejo samo te želje, namreč, da se česki zbor popolnoma razpusti in da odstopi sedajno ministerstvo in se sestavi ustavoverno. Ali pa bodo tudi to dosegli? Mislimo, ne! in

*) Ali srenjsko predstojništvo v Središču takemu ponočnemu rogoviljenju res ne more v okom priti in skrbeti za ponočni mir onih, ki tudi velike srenjske priklade plačujejo? Vredno.

če to dosegnejo, ne bo s tim nobena opozicija potrta, temoč, bode še vse močnejša postala in enkrat bode vendar vlada tudi poslušala pravične tirjatve drugih narodov v Avstriji, ne pa samo tirjatve Nemcev.

Iz Nemčije še tudi prihajajo prav gosti glasi, ki kažejo veliko simpatijo za nesrečni narod francoski, in posebno se kaže velika nevolja po Nemčiji zastran tega, da je skoraj očitno, da bode še vojska trajala delj časa, in da bodo ubogi vojaki tudi od mraza mnogo trpeli. Vse že želi konec te nesrečne vojske, samo trdoglavnega in očabnega kralja ne ganejo vse velike nesreče, tisoč in tisoč rodovin njegovega kraljestva. Sploh je tudi že prodrta nevolja, da Prusi vojujejo vandalično. Kdo bo še veroval odsibdob v nemški poklic: pravico, človečnost, napredek nositi v druge narode. Vojska prinese res silo, to je vendar že več kakor sila, ako se zavoljo enega preogujenega nepremišljenca, ki nemškega vojaka poškoduje, vsi ljudje, ki so v tisti hiši postreljajo in povesijo in vsa vas zažge. In da se tako strašno grdo godi, pišejo nemški časniki sami.

Berolinski časniki pa že delajo veliko zedinjeno Nemčijo in pravijo, da vodstvo cele Nemčije v vsem (vojaško in diplomatično) morajo vsakako imeti Prusi, in nositelj nemške centralne oblasti se ne sme več imenovati predsednik, temuč cesar ali vsaj nemški kralj. — Če le ne bodo napravili računa brez krčmarja.

Iz Francoske. Favre in njegova stranka bi rada sklenola mir in bi rada že Prusom odstopila tudi nekoliko od svoje dežele, temu se vendar zoperstavlja druga stranka, ktera ima Rocheforta na čelu, ktera hoče vojsko nadaljevati po vsaki ceni. Prejšnji Štrasburški poveljnik Ubrieh svetuje tudi mir. Centralna francoska vlada je zopet odložila volitve za konstituanto. Vzrokov vlada ni povedala.

Gambeta je po balonu prišel srečno v Tours, in se je taki pogovarjal s provizorično vlado. Govoril je poldrugo uro jako navdušeno in je med drugimi tudi rekel, da bode pariška vlada prinesla v kratkem neko prav zanimivo proklamacijo. Tudi Garibaldi je te dni prišel v Tours in je bil slovesno sprejet.

Iz Rima se piše, da je papež poslal okrožnico na vse katoliške vlade, da bi se soperstavile ropu njegove dežele, in mu jo spet povrnole.

Iz Brusella se piše, da se po Belgiji zlo rogovili da bi se Napoleon spet spravil na francoski prestol, in da se tudi Rusija (?) in Avstrija za to potegujeta.

V Dalmaciji so se kmeti in vojaki krvavo pretepali.

Novičar.

(Izvažanje žita.) Iz Amerike so prišli gotovi glasi, da je tamo letos žito zlo obilno obrodilo in računni se, da se bode dobilo 700 milijonov vaganov žita, ker se pa doma samo potrebuje 200 milijonov, tedaj je za izvažanje pripravljeno 500 milijonov. Tudi v južni Ruski je žito zlo obrodilo in ga je že mnogo za izvažanje nakupčenega. Ako se še pri vsem tem premisli, se je v Oggerski zastran slabega vremena malo in slabega žita dobilo, posebno v onih krajih, ki so zastran dobrega žita na glasu (Banat), se lahko verje glasu, kteri gre, da se bodo letos iz Avstrije in Oggerske malo žita izvažalo in sicer mnogo manje, kakor se rajta.

(Prebivalcev) je po zadnjem številjenju leta 1869 v avstrijsko-oggerski državi 35.243,592 duš in sicer 17.797,610 moškega, 18.145,982 pa ženskega spola. Od tega jih spada na dežele zastopane v državnem zboru 20.420,041, na oggerske dežele 14.326,364 in na vojaško granico 1.197,187. V celej državi živi tedaj na □ milji 3298, a v Cislajtaciji 3881 duš memo 2837 duš v Translajtaciji. Najbolj redkoma živé ljudje na Koroškem, Tirolskem in Solnograškem, kjer jih še 2000 ni na □ milji. Gledé spolov je najbolj zanimiva vojaška granica, ker je tam 606,681 moških a le 590,506 žensk tedaj se krasni spol zelo obraja. — Dežele, po kterih stanujemo Slovenci, štejejo: Štajarska 1.131,309, Koroška 336,400, Kranjska 463,273 in Primorsko 583,535 prebivalcev. Od leta 1857, ko je bilo predzadnje številjenje, se je tedaj pomnožila Štajarska za 74,536, Koroška za 3,944, Kranjska za 11,332 in Primorsko za 6245.

(Lep gotiški altar) je bil pred kratkim postavljen v podružnici sv. Martina, županije št. kancijanske na Koroškem. Na altarju stoji velik križ, na kterem je umetno zrezana podoba Kristusa v natorni velikosti, na podnožju

križa stoji podoba sv. Martina 6 čevljev visoka, ktera je posebu lepo in celo korektno napravljena, na strani križa klečita moleča angelja, skoraj tudi v natorni velikosti in tudi ta sta ravno tako izvrstno napravljena. Celi altar je popolnoma korektno sestavljen in tako umetno barvan, da se vidi, kakor da bi bil iz kamna. Ta prav lep gotiški altar je napravil Moric Hölzel, rojen Čeh, akademiški podobar v Mariboru, in je s tem pokazal, da je res v tem umetnik.

(102 končni obravnavi) ste že bile zastran razžalenja Njih Veličanstva to leto pri sodnji v Pragi. Obtoženih 60 je bilo kaznovanih z večmesečno ječo, med temi je tudi 5 katoliških duhovnikov; eden je tudi kaznovan z 3 letno ječo, drugi so spoznani za nedolžne.

(50 milijonov goldinarjev) namerjava naša vlada spet na posodo vzeti in sicer tako, da izda obligacije, kakor jih je že enkrat izdala po 100 gold., ki pa se bodo kupili po 80 gold. in obresti prinašali 5 procentov. S temi obligacijami bode potem lahko vsak davke plačeval, zato se to posojilo imenuje davkarsko.

(Izložba vrtnarskega društva na strelišču v Ljubljani) je res vredna, da se pogleda. Obsega sadje, zelenjadi in druge vrtnice in poljske pridelke, tudi vrtnarskega orodja se mnogo tamo nahaja, med kterim je posebu zanimiva mašinitca, ktera sadje lupi, ki jo je razstavil g. Lasnik. Tudi obila zbirka sadja, iz papirja umetno narejenega, je ogleda vredna. To sadje je tako podobno napravljeno, da bi človek mislil, da je pravo. Take podobe sadja bi dobre bile za poduk v šolah. Vsa razstava je prav okusno urejena in kaže dosti jasno, da večletno prizadevanje kmetijske družbe ni bilo brez vspeha.

(Imenovanja.) Ivan Macun, čast. naš rojak, dozdej kr. profesor v Zagrebu je imenovan za c. k. profesorja na I. državni gimnaziji v Gradcu, tje tudi pride prof. Krop iz Maribora in prof. J. Lukas iz Celja. M. Velenčak, dosedajni provizorični učitelj pa je imenovan za pravega učitelja na c. k. viši realki v Gorici.

(Karageorgeviča Aleksandra) ki je bil obtožen zaradi sokrivnosti ubojstva srbskega kneza Mihajla, in njegova sobotženca Stankoviča in Trifkoviča, je sodnja v Peštu zaradi pomankanja dokazov spoznala za nekriive.

(Hvaležno mesto.) Gosp. deželni odbornik M. Herman je preteklo nedeljo bil v Ptujju, po noči so mu tamošni prebivalci napravili mačkino muziko, in se mu morebiti s tim zahvalili za to, da jim je spravil realno gimnazijo. — Več o tem prihodnjíč. —

Tržna cena pretekli teden.	V Varaž-		V Mariboru		V Celju		V Ptujju	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	4	37	4	63	5	20	4	40
Rži	3	65	3	65	4	—	3	80
Ječmena	3	—	3	20	3	50	3	80
Ovsa	2	5	1	70	2	30	2	—
Turšice (koruze) vagan	2	80	4	—	3	40	3	60
Ajde	3	25	2	80	3	50	2	70
Prosa	3	50	2	80	3	50	2	50
Krompirja	1	25	1	20	1	30	1	—
Govedine funt	—	20	—	27	—	26	—	26
Teletnine	—	24	—	28	—	26	—	28
Svinjetine črsteve funt	—	30	—	27	—	26	—	26
Drv 36" trdih soženj (Klafter)	9	—	10	50	8	50	11	50
" 18"	—	—	6	—	0	—	—	—
" 36" mehkih "	4	—	—	—	6	20	8	50
" 18"	—	—	4	60	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	50	—	80
" mehkega "	—	50	—	50	—	45	—	70
Sena cent	1	30	1	60	1	70	2	—
Slame cent v šopah	1	20	1	50	1	—	1	80
" za steljo	1	—	1	—	0	70	1	15
Slanine (špeha) cent	42	—	42	—	40	—	38	—
Jajec pet za	—	10	—	10	—	10	—	10

Napoleondor velja 9 fl. 92 kr. a. v.

Ažijo srebra 122.—.

Narodno drž. posojilo 66.20.

Loterijne srečke.

V Gradcu 8. oktobra 1870: **15 75 24 76 85**

Prihodno srečkanje je 22. oktobra 1870.